

Maatschappelijke stage niet verplicht, wél omarmd

Burgerschapsvorming en identiteit staan al tien jaar hoog op de politieke agenda. Uit de recente verkiezingsdebatten blijkt ook dat het blijft tjes zijn. De maatschappelijke stage is dat helaas niet. Die is wegbezuinigd, maar desondanks gaat zo'n tweederde van de scholen er tóch mee door.

TEKST EN BEELD: SANNE VAN DER MOST

Het Leidsche Rijn College in Utrecht is zo'n school. Nog voor de maatschappelijke stage landelijk was ingevoerd, deed deze openbare school voor voortgezet onderwijs al mee aan een pilot.

En tot op de dag van vandaag gaat iedere leerling vanaf het derde leerjaar dertig uur op maatschappelijke stage. Meehelpen met de bingo in het bejaardenhuis, werken op een festival in het park of als vrijwilliger zorgen dat blinden aan balsport kunnen doen. 'Het is heel divers', zegt Gwendolijn Bonekamp, coördinator maatschappelijke stage, die zelf bij een kinderboerderij aan de slag ging om te weten hoe het voelt. 'Het voegt echt iets toe aan de schoolbeleving van onze leerlingen. Ze nemen een kijkje buiten de deur en ze ervaren wat het is om belangeloos iets voor een ander te doen en wat dat je oplevert. Vaak gaat er een nieuwe wereld voor ze open. Ze ontdekken waar ze goed in zijn en ze komen in aanraking met dingen die ze heel leuk vinden, waarvan ze voorheen geen idee hadden. Zo leren ze ook zichzelf beter kennen. En dat vinden wij als school erg belangrijk.'

Erachter komen wie je bent

Tegelijkertijd past de maatschappelijke stage volgens Bonekamp heel goed binnen de thema's burgerschap en *bildung*. 'Daar hechten wij als openbare school veel waarde aan. Jezelf ontwikkelen, erachter komen wie je bent, je inleven in een ander en meedoen in de samenleving: die dingen zijn voor ons heel belangrijk. Ze vormen je als mens en brengen iets wat geen enkele schoolles biedt. Dat is waardevol. Onvoorstelbaar dat de stage is afgeschaft. Juist omdat het zo ontzettend goed werkte. Wij gaan er zeker mee door, ondanks het feit dat het rijk niet meer betaalt. Gelukkig levert de gemeente Utrecht tot nu toe wel een financiële bijdrage. Maar ook dat is iedere keer weer spannend.' Om ervoor te zorgen dat de stages goed worden gecoördineerd en dat de leerlingen op plekken terecht komen waar daadwerkelijk behoefte is aan hun hulp, werkt het Leidsche

Jeroen Bron van SLO: 'Dit was succesvolste onderwijsvernieuwing van afgelopen decennium'.

Rijn College samen met de Vrijwilligerscentrale. 'Zij hebben de contacten en wij maken daar dankbaar gebruik van.'

Het instrument bij uitstek

Jeroen Bron is coördinator maatschappelijke thema's bij Stichting Leerplan Ontwikkeling (SLO), waar kennis, beleid en onderzoek rond maatschappelijke en onderwijsthema's worden samengebracht. Met scholen als het Leidsche Rijn College is hij erg blij. 'Op vo-scholen is het heel lastig om invulling

'Dit leer je in geen enkele les'

te geven aan thema's als burgerschapsvorming, identiteit en participatie', aldus Bron. 'De vakken zijn versnipperd en het is lastig om grip op de schoolcultuur te krijgen.' De maatschappelijke stage is volgens Bron daarom bij uitstek het instrument waarmee leerlingen zich op een andere manier kunnen vormen, zeker als scholen hier bewust leerdoelen aan koppelen.

'De maatschappelijke stage was naar mijn idee een van de succesvolste onderwijsvernieuwingen van het afgelopen decennium. Alle scholen deden mee. Sommige waren aanvankelijk sceptisch, maar toen ze eenmaal begonnen, werd vrijwel iedereen razend enthousiast. Jammer dat dit is wegbezuinigd.' Wat overigens niets afdoet aan het enthousiasme. Uit een recent rapport van de Onderwijsinspectie blijkt namelijk dat tweederde van de scholen nog steeds de maatschappelijke stage aanbiedt, en die laat meetellen voor de overgang of het examen. 'Geweldig natuurlijk', vindt Bron. 'Maar de vraag is wel, hoe lang blijven scholen ermee doorgaan nu financiële ondersteuning ontbreekt. En misschien kruipt er een zekere sleetsheid in de stages.'

Passen op de winkel

Reinier Mudde, coördinator maatschappelijke stage bij het Erfgooierscollege in Huizen, herkent dat wel. Ondanks het vervallen van de wettelijke verplichting is ook zijn school doorgegaan met de maatschappelijke stage. 'Wij zijn nog steeds erg enthousiast en onze leerlingen doen leuke dingen. In het kader van burgerschap en participatie kunnen leerlingen bijvoorbeeld stage lopen bij een gemeenteraadslid, waar ze dan weer hun profielwerkstuk over maken. Om het antipestbeleid aan brugklassers uit te leggen, doen leerlingen van de bovenbouw in het kader van hun maatschappelijke stage mee aan een toneelstuk over pesten. Zo koppelen we de stage aan het schoolklimaat.'
Allemaal leuk en leerzaam, maar tegelijker-

Jongeren doen tijdens de maatschappelijke stage vrijwilligerswerk in verzorgingshuizen en ontdekken hoe leuk dat is.

tijd vraagt Mudde zich af of het ontbreken van de wettelijke verplichting, landelijk beleid en financiering uiteindelijk niet leidt tot verval van de maatschappelijke stage. 'Heel veel scholen vinden de stage belangrijk, maar als er geen verplichting is, staat dat nieuwe ontwikkelingen in de weg en wordt het uiteindelijk vooral een soort 'passen op de winkel'. Om het tij te keren heeft Mudde zich verenigd met een aantal andere scholen dat de maatschappelijke stage een warm hart toedraagt. Deze groep organiseerde met SLO op 3 april een werkconferentie over de toekomst van de maatschappelijke stage, met als doel motiveren, inspireren en enthousiasmeren. 'We hopen dat scholen hun stages onder de loep nemen en zichzelf vragen blijven stellen als wat willen we eigenlijk, hoe pakken we dat aan, dragen onze huidige stages daar nog wel aan bij en hoe willen we nu verder?', aldus Mudde. Meer informatie daarover op www.burgerschapindeschool.nl. ◀